

Функції детермінативів в англомовних газетних аналітичних статтях про судочинство: лінгвокогнітивний аспект

Розподіл детермінативів англійської мови, які включають артиклі, квантифікатори, вказівні та присвійні займенники, у газетних текстах співвідноситься зі структурою повідомлення певного жанру - новиноного або аналітичного. Відсутність вичерпних даних про взаємодію функцій детермінативів зі структурою та тематикою газетних повідомлень визначає актуальність цього повідомлення. Його метою є встановлення закономірностей функціонування детермінативів в структурі аналітичних газетних статей про судочинство. Тому враховуємо композиційну організацію та тематику аналітичних статей, представлену фреймами СУДУ та ОСОБИ. На основі словникової дефініції іменника trial як a formal examination of evidence in a court of law by a judge and often a jury, to decide if somebody accused of a crime is guilty or not [4:1387] реконструюємо фрейм СУДУ. У його складі слот ДЕЩО заповнюється одиницями trial, court, case, котрі презентують суд як явище. Слот ДЕХТО утворений підслотами СУДДЯ, ПРИСЯЖНІ ТА ПІДСУДНИЙ, які позначають учасників судового процесу judge, juror, jury, defendant. Оскільки аналітичні повідомлення про судочинство зосереджують увагу читачів на представленні інформації про підсудного та судового процесу взагалі, в своєму дослідженні ми акцентуємо увагу на ролі детермінативів у представленні суду як явища, підсудного та вироку. Презентація судового процесу за рахунок активації фрейму СУДУ є наслідком скоєння злочину, що виявляється в зміні статусу особи – із злочинця вона перетворюється на підсудного.

Послідовність активації фрейму визначається використаними когнітивно-дискурсивними стратегіями і тактиками. Стратегії визначають послідовність викладу інформації у структурних частинах статей – назві, вступному, аргументативному та заключному блоках і зумовлюють вибір номінативних одиниць, котрі заповнюють слоти фрейму відповідно до тематики повідомлення при представленні події та її учасників. Обов'язковим елементом аналітичних статей є аргументативна структура [2:146]. Вона представлена центральною тезою, яка вміщується заголовку або вступному блоці, та взаємодіє з аргументативним блоком як обов'язковим елементом, спрямованим на переконання читача щодо вірності тези і складається з аргументів [1:8], тверджень та контртверджень, контраргументів або повтору твердження [3:12].

Тактики пояснюють використання детермінативів з номінативними одиницями. Для аналітичних газетних статей про судочинство характерним є розгортання інформації на основі інтродуктивної стратегії, яка реалізується тактиками індивідуалізації, ідентифікації та характеристики. Названі тактики визначають використання детермінативів для позначення судового процесу та його учасників. Тактика індивідуалізації визначає використання власних назв у заголовку, вступному або основному блоках на позначення учасників судового процесу – підсудного, судді, присяжних, свідків тощо. Під тактикою ідентифікації розуміємо представлення судового процесу через зазначення імені або прізвища підсудного, що визначає використання власної назви/антропоніму та означеного артикля для презентації суду в заголовку, вступному, аргументативному та заключному блоках. Тактика ідентифікації відрізняється від тактики індивідуалізації тим, що її основне призначення полягає в представленні явища через зазначення власного імені підсудного. Наприклад, у заголовку *Can Saddam's trial be salvaged?* [International Herald Tribune 10.02.06. p.10] іменна фраза з антропонімом у присвійному відмінку презентує суд в аспекті підсудного, відображаючи реалізацію тактики ідентифікації. Крім назви статті, тактика ідентифікації судового засідання реалізується у підзаголовку. Так, наприклад, у газетному повідомленні під заголовком *Secret Jurors* [Los Angeles Times 26.04.07] узагальнене представлення кількох судових засідань відображене в підзаголовку іменником у множині, напр., *Criminal trials are a public exercise, so why should the names of*

those who sit in judgement be protected? [Los Angeles Times 26.04.07]. І тільки у вступному абзаці застосована тактика ідентифікації, яка презентує судовий процес як головну подію, на фоні якої розгортаються інші, напр., *Even before opening arguments began Wednesday in the Phil Spector trial, blogs were buzzing with the name of one of the jurors* [Los Angeles Times 26.04.07]. Означений артикль оформлює іменну фразу *the Phil Spector trial* з антропонімами на позначення судового процесу і виконує номінативну функцію, називаючи явище, про яке йдеться у повідомленні, через зазначення особи. Наведене речення містить твердження, котре підтримується аргументами, представленими у вступному блоці. Означений артикль у цьому вступному абзаці оформлює іменне словосполучення на позначення групи учасників судового засідання як частини цілого і презентує аргумент, напр., *An enterprising observer came up with what he said was the identity of one of the 12 people impaneled* [Los Angeles Times 26.04.07]. В аргументативному блоці іменні вирази, які співвідносяться з ключовою фразою *the name of one of the jurors*, у складі речень, котрі презентують аргументи, оформлені неозначеними детермінативами – квантифікатором та неозначеним артиклем тому, що презентують узагальнену інформацію без зазначення імен присяжних в цілях їхньої безпеки, напр., *But posting one juror's name on the Internet raises the question – why are names suppressed in the first place? ...A juror's reputation was riding on his performance*. В заключному абзаці тактика ідентифікації судового процесу використовується для представлення висновків і зумовлює вживання означеної фрази з антропонімом, напр., *Much of the Spector trial has been a model of openness, demonstrating considerable progress since the courtroom clampdown of the post-Simpson era*.

Тактика характеристизації судового засідання спрямована на презентацію суті справи, котра розглядається судом, а не на представлення судового засідання в аспекті підсудного. Ця тактика зумовлює використання означених фраз у заголовку для позначення предмету засідання, напр., *Autism in the Vaccine Court* [The New York Times 24.06.07].

Оцінна стратегія реалізується тактиками позитивного або негативного представлення процесу. Тактика негативної оцінки судового процесу визначає використання в аргументативній частині повідомлення неозначеного артикля для представлення негативних характеристик з позиції спостерігача, напр., *I spent Friday outside the Beijing No.2 Intermediate People's Court, as a New York Times colleague, Zhao Yan, was enduring a farcical secret trial on Hu's orders* [International Herald Tribune 19.06.06. p.8]. Наведений приклад демонструє використання неозначеного артикля з метою презентації негативних рис судового процесу як сфабрикованого та таємного *a farcical secret trial*.

Тепер розглянемо вживання детермінативів для представлення учасників судового процесу, зокрема, підсудних в заголовку, вступному та аргументативному блоках, яке здійснюється стратегією суспільної диференціації, яка спрямована на представлення професії, статусу або походження підсудного і реалізується тактиками індивідуалізованої, статусної презентації та співвіднесення людини з певним образом. Тактика статусної презентації підсудного зумовлює використання неозначених фраз у заголовку газетного повідомлення, напр., *The Strange Case of an Imprisoned Alabama Governor* [The New York Times 2007.09.10], та вступному абзаці, напр., *The imprisonment of Don Siegelman, a former Democratic governor of Alabama, should be at the top of the list* [The New York Times 2007.09.10]. У наведених прикладах іменні фрази *an Imprisoned Alabama Governor, a former Democratic governor of Alabama* презентують підсудного як людину з певним статусом, неозначений артикль пояснюємо тим, що прикметники *imprisoned, former* знижують статус людини, оскільки ув'язнення передбачає, що людина підозрюється або обвинувачується у скоєнні злочину, тим самим викликаючи негативне ставлення громадськості. Тактика співвіднесення особи з абстрактним образом/поняттям характеризується використанням неозначених іменних фраз на позначення засудженого, напр., *Jill Simpson, an Alabama lawyer and Republican operative, is heading to Washington this week to tell Congressional investigators that she heard prominent Republicans plotting to*

use the United States attorneys' offices to remove Mr. Siegelman as a political threat. Як бачимо, засуджений і заарештований Зігельман представлений як політична загроза і найбільша проблема його опонентів - республіканців. Це твердження відображає ключову тезу, яка доводиться аргументами, представленими в аргументативному блоці, напр., *Mr. Siegelman was a major frustration to Alabama Republicans* [The New York Times 2007.09.10].

Презентація підсудного/підсудних у вступному абзаці здійснюється взаємодією тактик індивідуалізації та синтезу презентації. Тактика синтезованої презентації підсудних реалізується іменником у множині і спрямована на представлення осіб з низьким статусом, а тактика індивідуалізації презентує людей з високим статусом, напр., *The Iraqi High Court trying Saddam Hussein and other former Iraqi officials is spinning out of control.* В наступному реченні, котре презентує аргумент, підсудні представлені іменником у множині, який відображає тактику презентації обвинувачених як цілого без будь-якої диференціації, напр., *Defendants have been physically removed by the court for abusive and disruptive behaviour* [International Herald Tribune 10.02.06. p.8].

Тактика презентації професії/заняття підсудного супроводжується використанням означеного артикля в основній частині повідомлення, якщо підсудний був представлений у вступному абзаці при ідентифікації судового процесу, напр., *Prosecutors maintain that the famous and eccentric record producer shot actress Lana Clarkson to death in 2003* [Los Angeles Times 26.04.07].

Таким чином, функціонування детермінативів в аналітичних газетних повідомленнях про судочинство визначається направленістю тексту на представлення події - судового засідання та його складовників. Вживання означених детермінативів зумовлюється тактиками ідентифікації, індивідуалізації та характеристики. Неозначені детермінативи зумовлені тактиками негативної оцінки, співвіднесення з абстрактним поняттям та статусної презентації.

1. Васильянова И.М. Особенности аргументации в судебном дискурсе: Дис. канд. филол. наук / 10.02.19. – Тверь, 2007. – 15с. 2. Кучеренко К.О. Політичний коментар у публіцистичному дискурсі // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2000. – Вип. 3. – С. 145-149. 3. Піщикова К. В. Стратегії домінування в аргументативному дискурсі: гендерний аналіз (на матеріалі англійської мови): Автореф. дис... канд. філол. наук 10.02.04. – Харків 2003. – 20 с. 4. Oxford Advanced Learner's Dictionary – Oxford University press, 2000 – 1539.